

Regionalt næringsssamarbeid på Fosen

STRATEGIDOKUMENT 2013

VERSJON 09/14.11.2013

Forslag utarbeidet av Næringsalliansen for Fosen

Næringsalliansen for Fosen	Representant:
Næringsliv i Osen	Oddbjørn Ovesen
1. linjetjenesten i Osen	Roar Leirset (rådmann)
Roan Næringsforening	Bjørn Nordaune
1. linjetjenesten i Roan	Roy Bjarne Hemmingsen (rådmann)
Åfjord Næringsforening	Per K. Hårstad
Åfjord Utvikling AS	Geir Tinnen
Bjugn Næringsforum	Vidar Schanke
Kopparn Utvikling AS	Arnt Ivar Kverndal
Ørland Næringsforum	Siv Simonsen
Fosen Næringshage	Arne Martin Solli
Austrått Innovasjon	Jon Sverre Veel
Leksvik og Rissa Industriforening	Benjamin Schei
Rissa Utvikling KF	Olbert Aasan
Leksvik Industriell Vekst AS	Bjørn Damhaug
Sekretær for Næringsalliansen	Harald S. Jensen

Bjugn

Leksvik

Osen

Rissa

Roan

Ørland

Åfjord

INNHALDSFORTEGNELSE:

Kapittel:	Tittel:	Side:
A.	SAMMENDRAG - strategidokument	2
B.	HANDLINGSPLAN	
	○ Note vedr ansvar	4
	○ Målområde nr. 1: REGIONALT NÆRINGSSAMARBEID	4
	○ Målområde nr. 2: FELLES BO- OG ARBEIDSREGION	4
	○ Målområde nr. 3: SAMFERDSEL OG INFRASTRUKTUR	5
	○ Målområde nr. 4: KOMPETANSE OG REKRUTTERING	6
	○ Målområde nr. 5: FoU og INNOVASJON	7

Vedlegg: STRATEGIDOKUMENT		
A.	Næringsalliansen for Fosen	8
B.	Næringsarbeid og næringsliv – fokus på verdiskaping	8
C.	Felles plattform for det regionale næringssamarbeidet	8
D.	Utfordringsbilder og muligheter for Fosen	8
	○ Befolkning: utvikling, pendling, innvandring, utdanningsnivå	
	○ Verdiskapingsanalyse	
	○ Muligheter og SWOT analyse	
E.	Hovedmålsetting og resultatmål for det regionale næringssamarbeidet	12
F.	Måleindikatorer for hovedmålsettingen	12
G.	Prinsipper som legges til grunn for samarbeidet	12

A. SAMMENDRAG - strategidokumentet

Næringsalliansen for Fosen ble etablert den 24. april 2013. Det er inngått en samarbeidsavtale som stadfester at deltakerne er enige om å inngå et forsterket og inkluderende samarbeid.

Næringsalliansen skal ha ansvaret for gjennomføring av handlingsplana.

En viktig målsetting for kommunene på Fosen er å stimulere til økt verdiskaping gjennom næringsutvikling og økt sysselsetting. Dette er også utgangspunktet for strategidokumentet.

Regionalt næringssamarbeid må være forankret i en felles plattform som alle involverte (politisk og administrativ ledelse i kommunene, 1. linjetjenesten i kommunen, 2. linjetjenesten i regionen samt næringslivet) må slutte opp om.

Befolkningsutvikling og utdanningsnivå

Fosenregionen har i perioden 2000 – 2012 hatt en reell befolkningsnedgang på 0,86 %, som betyr 220 færre innbyggere i regionen.

Befolkningens utdanningsnivå ”speiler” kompetansekravene i det lokale næringslivet/arbeidslivet.

Verdiskaping

I en tiårsperiode kan det i regionen og nærliggende kommuner bli gjennomført investeringer som samlet beløper seg til opp mot 100 milliarder kroner. Viktige tiltak og aktiviteter som vil bidra til økt verdiskaping er:

⇒ Ørland Hovedflystasjon	⇒ Blå sektor – fiskeri og havbruk og fiskeforedling
⇒ Vindkraftutbygging	⇒ Kråkøy Slakteri – Roan
⇒ Marine Harvest – ny forfabrikk i Bjugn	⇒ Eksport av stein - Osen
⇒ NordYard – skipsverft Rissa med stor ordrebok	⇒ Ironman – Tjeldbergodden
⇒ Fosenvegene AS	⇒ Wacker Holla – Hemne
⇒ Store kommunale investeringer	⇒ Hitra Kysthavn og Jøstenøya industriområde

SWOT – analyse: styrker, svakheter, trusler, muligheter mht til å drive næringsvirksomhet i regionen:

Styrker: ○ <u>Arbeidskrafta:</u> stabilitet, stolthet, fleksibel, kompetent ○ Samhandling skole og næringsliv ○ Lokalt eierskap ○ Godt omdømme ○ Hjørnesteinsbedrifter	Svakheter: ○ Infrastrukturen ○ Rammebetingelser ○ Lite fokus på innovasjon ○ Avstand til markedet ○ Lavt utdanningsnivå
Trusler: ○ Konjunkturavhengighet ○ Konkurransutsatte næringer ○ Høyt kostnadsnivå ○ Mangel på risikovillig kapital ○ Tilgang på kompetent arbeidskraft	Muligheter: ○ Planlagte store utbygginger i regionen ○ Nærhet til FoU-miljø ○ Nærhet og tilgjengelighet til naturressurser ○ Fosen som felles bo- og arbeidsmarkedsregion ○ Entreprenørskap i skolene

Hovedmålsetting og resultatmål for det regionale næringssamarbeidet:

Fosenregionen hadde i 2010 en verdiskaping på ca. NOK 5,55 mrd. Hvis regionen hadde ligget på landsgjennomsnittet for Norge, ville tallet vært ca. NOK 9,1 mrd.

HOVEDMÅL:

Fosenregionens har som mål at andelen av BNP innen 2020 er på samme nivå som landsgjennomsnittet.

RESULTATMÅL:

Hovedmålsettingen innebærer en økning på minst NOK 3,4 mrd. fra NOK 5,5 mrd. i måleåret 2010 til NOK 9,1 mrd. i 2020 målt i 2013 kroner.

Prinsipper som legges til grunn for samarbeidet:

- Vedtatt strategidokument skal bidra til etablering av regionalt forankret næringssamarbeid og gi tydelige signaler om felles retningsvalg.
- Strategidokumentet forplikter deltakerne i regionsamarbeidet.
- Handlingsplana skal beskrive målområder, delmål, tiltak, måleindikatorer og hvem som har ansvar for iverksetting av tiltakene samt resultatoppnåelse. Handlingsplana gir også deltakerne mulighet til å foreta prioritering mellom tiltakene.

STRATEGISK HANDLINGSPLAN

NOTE VEDR ANSVAR: Oppfølging og gjennomføring av strategiene forutsetter at hvert enkelt tiltak beskrives i en egen prosjektplan med kostnadsoppsett og hvem som er initiativtaker (hvilken/ hvilke organisasjoner i Næringsalliansen). Hvert enkelt prosjekt legges fram til Fosen Regionråd for behandling i styret.

En egen finansiering av den generelle oppfølgingen er påkrevet.

Målområde nr. 1: REGIONALT NÆRINGSSAMARBEID

Nr.	Delmål 2014 – 2020	Tiltak 2014 - 2015	Indikator	Ansvar
1	Styrking av Næringsalliansen som et viktig møtepunkt og bindeledd for lokalt næringsliv, internt på Fosen og eksternt	• Årlig gjennomgang og revidering av SNP • Minimum 4 møter pr. år • Næringsalliansen innarbeides som høringsorgan og et felles talerør for regionalt næringsliv	• Gjennomført gjennomgang • Gjennomført møter • Årsmelding fra Næringsalliansen	Næringsalliansen
2	Utvikle felles verktøy for omdømmebygging	• Felles prosess på omdømmestrategi. Konkrete tiltak følger av valgt(e) strategi(er). (Eks på konkrete tiltak kan være Felles presentasjoner og profilering)	• Etablert og iverksatt omdømmeprosjekt	Næringsalliansen

Målområde nr. 2: FELLES BO- OG ARBEIDSREGION

Nr.	Delmål 2014 – 2020	Tiltak 2014 -2015	Indikator	Ansvar
1	Synliggjøre og profilere Fosen som felles bo- og arbeidsmarkedsregion	• Samordna profilering av Fosen som bo- og arbeidsmarkedsregion. • Tilrettelegge for at bedriftene skal ha bedret tilgang til relevant arbeidskraft • Prosjekt «Jobb til medflytter»	Iverksatte tiltak	Næringsalliansen

Målområde nr. 3: SAMFERDSEL OG INFRASTRUKTUR

Nr.	Delmål 2014 – 2020	Tiltak 2014 -2015	Indikator	Ansvar
1	Være pådriver for å få fram en felles regional transportpolitikk	- Regional transportplan som tar standpunkt til: - flyrute – opprettholdelse og inn på stamrutenettet - bru over Trondheimsfjorden - økt frekvens i fjordkryssingen - vei langs kysten på Fosen - å knytte Fosen nærmere til øyregionen og Møre - båtforbindelse fra Ørland til Sandviksberget (evt. Namsos / Rørvik) via Stokkøy og Roan - transportbehovet internt i regionen	Vedtatt plan	Næringsalliansen
2	Lik arbeidsgiveravgiftssone for hele regionen med laveste sats for alle	- Møter med nasjonale politikere - Skaffe dokumentasjon og utvikle argumentasjon	- Vedtatt lik avgiftssone med laveste sats - Offisielt fremme saken	Næringsalliansen
3	Framtidsrettet digital kommunikasjon	- Breibandsdekning (fiber og eller framtidig standard) - Mobildekning - Radio og TV dekning	Målinger på dekningsgrad = 100 % dekning	Næringsalliansen

Målområde nr. 4: KOMPETANSE OG REKRUTTERING

Nr.	Delmål 2014 – 2020	Tiltak 2014 - 2015	Indikator	Ansvar
1	Eablering av desentraliserte utdanningsløp med en helhetlig kompetanseutvikling i regionen	• Kartlegge behov på alle utdanningsnivå • Kartlegge behov i forsvarsrelaterte næringer og i forsvaret	Samarbeidsavtaler med universitet og høyskoler	Næringsalliansen
2	God samhandling skole - næringsliv	• Entreprenørskap i skolene: ○ Alle lærere og elever i ungdomsskolen og videregående skole skal gis kunnskap om lokalt næringsliv ○ Næringslivet skal tilby elevene konkrete problemstillinger som skal løses ○ First Lego League Fosen	• Inn i skoleplanene • Inn skoleplanene • Fosen etablert som turneringssted	Næringsalliansen
3	Tilflytting av kompetanse	• Årlig arrangement for studenter • Bedriftsmesse • Samordnet deltakelse på utdanningsmesser	Tiltakene gjennomført	Næringsalliansen

Målområde nr. 5: FOU OG INNOVASJON

Nr.	Delmål 2014 – 2020	Tiltak 2014 - 2015	Indikator	Ansvar
1	Kapitaltilgang	- Arbeide med å skaffe kapital til utvikling av: - Eksisterende næringsliv - Nyetableringer - FoU-virksomhet	Målt tilgang på kapital	Næringsalliansen
2	Utvikling og vekst i eksisterende næringsliv,	- Partner og kompetansesøk i forhold til produkt- og prosessforbedring - Motivere for vekst og utvikling gjennom kompetanseutvikling og markedskunnskap - Utvikle tiltak for økt strategisk kompetanse i administrasjon og drift - Arbeide for tilgang på kompetent arbeidskraft	Økt verdiskaping	Næringsalliansen
3	Økt antall nyetableringer	Ivareta idéer og entreprenører med utspring fra planlagte store utbygginger / etableringer i regionen	Antall nyetableringer målt mot året før	Næringsalliansen
4	Etablere FoU-basert virksomhet til regionen	- Legge til rette for: - å utvikle klynge- og nettverksinitiativer med tette koblinger til FoU-miljø - at FoU-miljøene har fast tilstedeværelse på Fosen - etablering av større fagmiljøer (samlokalisering) for folk med høyere utdanning og spisskompetanse - Etablere en årlig tematisk FoU konferanse i regionen	- Antall klynger - Tilstedeværelse - Etablerte fagmiljø - Årlig gjennomføring av konferanse	Næringsalliansen

Vedlegg: STRATEGIDOKUMENT

A. Næringsalliansen for Fosen

Næringsalliansen for Fosen ble etablert den 24. april 2013. Det ble inngått en samarbeidsavtale som stadfester at deltakerne er enige om å inngå et forsterket og inkluderende samarbeid.

Næringsalliansen skal ha spesiell vekt på utarbeidelse av en samlet Strategisk næringsplan / strateginotat for Fosen, jfr. oppdraget fra styret i Fosen Regionråd vedtatt den 14. desember 2012.

Næringsalliansen skal ha ansvaret for gjennomføring av handlingsplana.

B. Næringsarbeid og næringsliv – fokus på verdiskaping.

En viktig målsetting for kommunene på Fosen er å stimulere til økt verdiskaping gjennom næringsutvikling og økt sysselsetting. Dette er også utgangspunktet for strategidokumentet. Dette krever kompetanse, evne til nettverksbygging, gode planer og god infrastruktur. Dersom flere kommuner innen samme bo-, arbeids- og serviceregion driver næringsretta arbeid på hver sin måte, kan man få konkurrerende tiltak istedenfor tiltak som understøtter og bygger opp om hverandre. Tiltaksdelen inneholder felles tiltak som aktørene er enige om å gjennomføre, og som fellesskapet vil dra fordeler av å samarbeide om i stedet for å jobbe med tiltakene hver for seg. Dersom forutsetningene ellers er til stede, kan en samlet næringspolitikk bidra til å styrke grunnlaget for næringsutviklingen i hele regionen. Et interkommunalt næringssamarbeid kan bidra til at man står sterkere posisjonert overfor omverdenen. Mottoet er: "vi utvikler en robust Fosenregion gjennom samhandling og samarbeid, deling av kompetanse samt utvikle leveringsdyktigheten av tjenester".

C. Felles plattform for det regionale næringssamarbeidet

Regionalt næringssamarbeid må være forankret i en felles plattform som alle involverte (politisk og administrativ ledelse i kommunene, 1. linjetjenesten i kommunen, 2. linjetjenesten i regionen samt næringslivet) må slutte opp om. Uten slik forankring vil en felles regional næringsstrategi ikke ha noen verdi.

Næringsalliansen mener at en felles plattform skal bestå av:

- Det som gagnar en kommune gagnar regionen. Det som skapes i fellesskapet avgjør om vi får et lønnsomt næringsliv og et godt velferdstilbud.
- En region som står sammen og opptrer som en felles enhet med en felles plattform.
- Hele regionen skal tas i bruk.
- Alle involverte har ansvar for å jobbe med å bygge og utvikle omdømmet til regionen.
- En velfungerende offentlig sektor er viktig for å skape et godt næringsliv og en attraktiv region.
- Å gjøre seg kjent med og ta i bruk kunnskapsmiljøene
- Næringsvirksomhet og næringsutvikling er basert på et bærekraftig miljø.
- Et langsiktig og forutsigbart samarbeid skal bidra til endring av kultur og holdninger.

D. Utfordringsbilder og muligheter for Fosen

Befolkning: utvikling, pendling, innvandring, utdanningsnivå

I perioden 2000 til 2012 har befolkningsveksten i Norge vært på 11,3 % og i Sør-Trøndelag 13,4 %. Fosenregionen har i samme periode hatt en reell nedgang på 0,86 %, som betyr 220 færre innbyggere i regionen. Osen, Roan og Åfjord har hatt størst nedgang. Rissa og Ørland har hatt størst befolkningsvekst. Ingen av kommunene har hatt fødselsoverskudd de siste 5 åra med unntak av Ørland i 2011.

Fire av kommunene – Ørland, Bjugn, Rissa og Leksvik - forventer en betydelig befolkningsvekst i perioden fram til 2023. I de øvrige tre kommunene jobbes det ut fra målsettinger om å stabilisere folketallet på noenlunde dagens nivå.

Det har vært økt innvandring fra utlandet, mest til Rissa. I 2012 var det registrert 953 innvandrere i regionen.

Antallet som pendler har økt i perioden 2007 til 2012, med Rissa som den største pendlerkommunen. Men, det er nesten ingen endring i netto pendling i regionen.

Trondheim er det viktigste pendlermålet for Fosningene, men pendlingen internt på Fosen er også økende. **Det betyr at regionen utvikler seg til i større grad å være et felles bo- og arbeidsmarked.**

Utdanningsnivået hos befolkningen er generelt sett lavt. Befolkningens utdanningsnivå "speiler" kompetansekravene i det lokale næringslivet/arbeidslivet.

Verdiskapingsanalyse 2009 og 2013

SINTEF har på oppdrag fra Kysten er klar i 2009 og 2013 utarbeidet en verdiskapingsanalyse. I tillegg til kommunene som deltar i Fosen Regionråd omfatter analysen Hitra, Frøya, Snillfjord, Hemne og Agdenes. Oversiktene og kommentarene nedenfor er hentet fra SINTEF-rapporten. Tallene for Fosen er skilt ut.

Verdiskaping etter næring - 2008 til 2010 (løpende priser og i mill. kr.)				
NÆRING	FOSEN			Økning % 2008 - 2010
	2008	2009	2010	
Offentlig tjenesteyting	1 554	1 685	1 739	11,9
Fiskeri, havbruk, fiskeforedling	395	512	712	80,3
Industri, kraft, vannforsyning	604	556	721	19,4
Bygge- og anleggsvirksomhet	484	479	481	-0,6
Forretningsm.- og annen tjenesteyting	571	480	512	-10,3
Finansielle tjenester, eiendomsdrift	270	301	318	17,8
Varehandel	311	330	364	17,0
Bygging av skip og oljeplattformer	185	312	214	15,7
Jordbruk og skogbruk	220	212	217	-1,4
Transport og kommunikasjon	208	226	228	9,6
Overnatting-, servering-, reisetjenester	37	40	40	8,1
SUM verdiskaping	4 839	5 133	5 546	14,6

Fosenregionen hadde i 2010 en verdiskaping på ca. NOK 5,55 mrd. Hvis regionen hadde ligget på landsgjennomsnittet for Norge (jfr. BNP) skulle tallet vært ca. NOK 9,1 mrd.

Økningen i verdiskapinga på Fosen i perioden er på +14,6 %. I hovedsak skyldes det veksten innenfor fiskeri, havbruk og fiskeriforedling, som har hatt en vekst på 80,3 % i vår region. Offentlig tjenesteyting bidrar til høyest verdiskaping.

Tabell nr. 2: Sysselsetting etter næring - 2008 til 2010

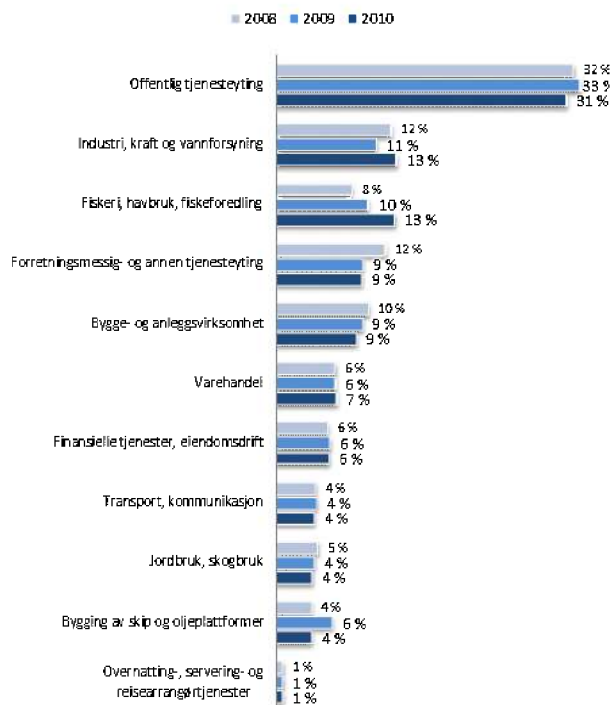
Næring	FOSEN			Økning % 2008 - 2010
	2008	2009	2010	
Offentlig tjenesteyting	3749	3 859	3 860	3,0
Fiskeri, havbruk, fiskeforedling	318	313	343	7,9
Industri, kraft, vannforsyning	1202	1 153	1 078	-10,3
Bygge- og anleggsvirksomhet	1029	1 034	1 055	2,5
Forretningsm.- og annen tjenesteyting	934	797	774	-17,1
Finansielle tjenester, eiendomsdrift	238	244	240	0,8
Varehandel	1017	1 058	1 082	6,4
Bygging av skip og oljeplattformer	288	593	313	8,7
Jordbruk og skogbruk	1091	1 033	973	-10,8
Transport og kommunikasjon	439	464	454	3,4
Overnatting-, servering-, reisetjenester	220	188	197	-10,5
SUM sysselsetting	10525	10 736	10 369	-1,5

Sysselsettingen har vært relativt stabil i perioden. Det er interessant å merke seg at påtross av en betydelig økning i verdiskapinga innenfor fiskeri, havbruk og fiskeforedling har veksten i antall sysselsatte innenfor dette området vært ubetydelig.

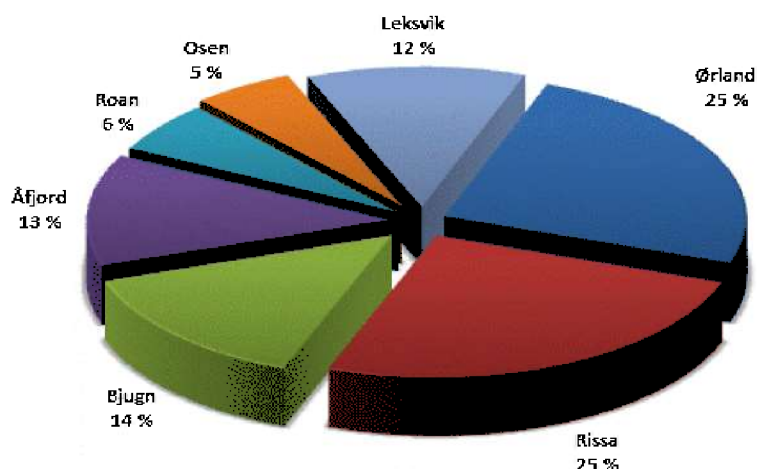
Størst økning i antall sysselsatt finner vi innenfor gruppen varehandel, mens vi registrerer nedgang både innenfor jordbruk og skogbruk samt industri. Påtross av nedgang i sysselsetting bidrar begge disse områdene med vekst i verdiskapinga.

Næringsvis andel av verdiskaping – Fosen

Figuren viser hvor stor andel næringene bidrar til verdiskapingen i regionen. Næringene er sortert etter bidraget i 2010. Vi ser at andelen holder seg relativt stabile i perioden 2008 til 2010. Offentlig tjenesteyting bidrar mest (31 %) i 2010. Fiske, havbruk og fiskeforedling er sammen med industrien nest største verdiskaperen i regionen (hver med 13 % i 2010). Sjømatnæringa er med andre ord blitt en viktigere bidragsyter til regionens samlede verdiskaping.

Kommunenes andel av samlet verdiskaping i 2010

Muligheter:

Det planlegges og er vedtatt utbygginger som gir befolkningen, kommunene og næringslivet i regionen store muligheter framover. I en tiårsperiode kan det i regionen og nærliggende kommuner bli gjennomført investeringer som samlet beløper seg til opp mot 100 milliarder kroner. Viktige tiltak og aktiviteter er:

⇒ Ørland Hovedflystasjon	⇒ Blå sektor – oppdrett og foredling
⇒ Vindkraftutbygging	⇒ Kråkøy Slakteri – Roan
⇒ Marine Harvest – ny forfabrikk i Bjugn	⇒ Eksport av stein - Osen
⇒ NordYard – skipsverft Rissa med stor ordrebok	⇒ Ironman – Tjeldbergodden
⇒ Fosenvegene AS	⇒ Wacker Holla – Hemne
⇒ Store kommunale investeringer	⇒ Hitra Kysthavn og Jøstenøya industriområde

SWOT – analyse:

Basert på innspill fra medlemmene av Næringsalliansen og kommunene på Fosen er det utarbeidet en SWOT-analyse som skal beskrive styrker, svakheter, trusler og muligheter i forhold til å drive næringsvirksomhet i regionen:

Styrker: ○ Arbeidskrafta: stabilitet, stolthet, fleksibel, kompetent ○ Samhandling skole og næringsliv ○ Lokalt eierskap ○ Godt omdømme ○ Hjørnesteinsbedrifter	Svakheter: ○ Infrastrukturen ○ Rammebetingelser ○ Lite fokus på innovasjon ○ Avstand til markedet ○ Lavt utdanningsnivå
Trusler: ○ Konjunkturavhengighet ○ Konkurranseutsatte næringer ○ Høyt kostnadsnivå ○ Mangel på risikovillig kapital ○ Tilgang på kompetent arbeidskraft	Muligheter: ○ Planlagte store utbygginger i regionen ○ Nærhet til FoU-miljø ○ Nærhet og tilgjengelighet til naturressurser ○ Fosen som felles bo- og arbeidsmarkedsregion ○ Entreprenørskap i skolene

E. Hovedmålsetting og resultatmål for det regionale nærings samarbeidet:

Hovedmål:

Fosenregionens har som mål at andelen av BNP innen 2020 er på samme nivå som landsgjennomsnittet.

Resultatmål:

Hovedmålsettingen innebærer en økning på minst NOK 3,4 mrd. fra NOK 5,5 mrd. i måleåret 2010 til NOK 9,1 mrd. I 2020 målt i 2013 kroner.

Fosenregionen hadde i 2010 en verdiskaping på ca. NOK 5,55 mrd. Hvis regionen hadde ligget på landsgjennomsnittet for Norge, ville tallet vært ca. NOK 9,1 mrd., det vil si NOK 3,55 mrd. høyere enn tallet for Fosen.

Verdiskaping: «Verdiskaping er den verdien en sitter igjen med etter å ha trukket fra kostnader knyttet til forbruk av varer og tjenester i produksjonsprosessen. Dette = bruttoproduktet som er synonymt med BNP i nasjonalregnskapet». (Definisjon fra Verdiskapingsanalysen utført av SINTEF for Kysten er klar)

F. Måleindikatorer for hovedmålsettingen:

A. Vekst i sysselsetting

11 500 sysselsatte innen 2020 (ca. + 1 000 flere enn i 2010)

B. Vekst i befolkningen

En befolkningsvekst i regionen på 10 % innen 2020, dvs. 2 500 flere innbyggere

C. Vekst i verdiskapinga

Verdiskaping i regionen på NOK 9,0 mrd. i 2020 målt i 2013 – kroner

G. Prinsipper som legges til grunn for samarbeidet

- Vedtatt strategidokument skal bidra til etablering av regionalt forankret nærings samarbeid og gi tydelige signaler om felles retningsvalg.
- Strategidokumentet forplikter deltakerne i regionsamarbeidet.
- Handlingsplana skal beskrive målområder, delmål, tiltak, måleindikatorer og hvem som har ansvar for iverksetting av tiltakene samt resultatoppnåelse. Handlingsplana gir også deltakerne mulighet til å foreta prioritering mellom tiltakene.